

Lyngen kommune
Barneverntjenesten

Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr:	Arkivkode	Dato
	2012/4413-2	39217/2012	F40	25.10.2012

Høringsuttalelse fra faglig fora for Lyngen, Kåfjord, Storfjord og Balsfjord barneverntjenester - forslag til endringer i barnevernloven

Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har sendt ut høring med forslag til endringer i barnevernloven (ref. 12/3288).

Faglig fora for følgende Troms kommuner; Lyngen, Kåfjord, Storfjord og Balsfjord, har utarbeidet en felles høringsuttalelse.

Vi har valgt å uttale oss om noen punkter og er generelt spørrende til om styringssignalene gir rom for å finne best mulig tiltak for barn, ungdom og deres familier.

Del 2 – oppgave og finansieringsansvaret

Pkt. 8 – Endring av finansieringsform, og følgene/utfordringene dette får for små kommuner:

Dept. sier i høringsnotatet at *et godt finansieringssystem skal ta hensyn til den norske kommunestrukturen. Det må likevel forventes at ordningen vil være mer krevende for enkelte kommuner enn for andre. Dept. legger likevel til grunn at den enkelte kommune selv må utvikle budsjettmessige ordninger, for eksempel i samarbeid med andre kommuner, slik at de kan håndtere uforutsette, men sjeldne, utgiftsøkninger.*

Å utvikle slike budsjettmessige ordninger på tvers av kommunegrensene vil by på utfordringer. Det kan nevnes at:

- I de små kommunene kan det være store forskjeller/ulikheter i størrelsene på kommunene (ant. innbyggere i hver kommune)
- Det er ulike utfordringer i barneverntjenestene. Selv om man har fellestrekk av å være små kommuner, så er det ikke lik hyppighet av omsorgsplasseringer i institusjoner eller fosterhjem

Når det gjelder våre fire kommuner så ser vi ytterpunkter hvor en kommune har hatt sju (akutt)plasseringer hittil i år, mens en annen ikke har hatt noen (akutt)plasseringer. Dette utløser utfordringer i å finne en fordelingsnøkkel/utarbeide budsjettmessige ordninger som er rettferdig og ivaretar forutsigbarheten.

Vi opplever det som diffust i hva departementet legger i sin tolkning av ”budsjettmessige ordninger”. For å kunne pålegge små kommuner å inngå budsjettmessige ordninger i samarbeid med andre kommuner er det en rekke forutsetninger som må være på plass:

- Bør være godt politisk forankret
- Bruk av øremerkede midler må vurderes
- Fordelingen bør oppleves som rettferdig
- De budsjettmessige ordningene bør gi forutsigbarhet

Konsekvenser for kommunene ved en økning i institusjonsandelen:

I høringsnotatet antyder departementet at barneverntjenesten plasserer barnet/ungdommen i institusjon på grunn av økonomiske hensyn og ikke ut fra barnevernfaglige vurderinger. Vårt faglige fora er sterkt uenig i departementets syn.

I alle saker styres barneverntjenestens konklusjoner av de faglige vurderinger som foretas ut fra de ulike problemstillingene i sakene. De økonomiske hensyn, som for eksempel kostnader ved en institusjonsplassering tillegges liten vekt. Dette blant annet fordi barneverntjenestens tiltak er lovpålagte tiltak, og skal iverksettes uavhengig av tiltakets kostnadsramme.

Det kan videre virke som om departementet ikke tar høyde for at en institusjonsplassering i mange tilfeller er en akuttplassering, og derfor i noen tilfeller ikke kan forutses av barneverntjenesten. Institusjonsplassering kan også være et tiltak i akuttplasseringen da det kan utføres observasjoner og kartlegging av barnet.

Barneverntjenesten opplever å henvende seg til Bufetat med ønske om fosterhjem, men får tilbud om institusjonsplass i påvente med den begrunnelse at det ikke finnes ledige fosterhjem. Når kommunen, som følge av at staten ikke kan tilby fosterhjem, må plassere barnet i institusjon påføres kommunen en utgift en ikke har bedt om. Dette får store økonomiske konsekvenser for den enkelte kommune.

En økning i institusjonsandelen vil ikke få betydning for de faglige vurderingene barneverntjenesten gjør. Men en økning kan få en konsekvens for barna at kommunene ikke har råd til å kjøpe institusjonsplass, og dermed ikke kan tilby barna det riktige tiltaket. Det er ulike økonomiske rammer i kommunene. Departementets løsning om at vi skal ha budsjettmessige ordninger løser ikke de utfordringene den kommunale barneverntjenesten står i. Når riktig tiltak velges, gir dette gevinst først og fremst for barna, men også for samfunnet for øvrig.

En konsekvens på mindre bruk av institusjonsplasseringer er at det vil bli økt trykk på bruk av fosterhjem. For å få til en god match må det være et visst antall fosterhjem tilgjengelig til enhver tid. Bufetat klarer ikke i dag å dekke etterspørselen etter fosterhjem. Hvis hensikten er å bruke forsterket fosterhjem istedenfor institusjon, bør det skje en styrking av dette arbeidet hos Bufetat.

En annen løsning enn å styrke fosterhjemsarbeidet i Bufetat kan være at det blir en forskyvning av ansvaret for fosterhjem fra Bufetat til kommunene. Kommunene kan finne interkommunale samarbeidsformer på dette arbeidet.

Hvis hele ansvaret for fosterhjemsarbeidet blir lagt til kommunene vil det medføre et mer helhetlig ansvar for kommunen. Da slipper man den situasjonen som i dag råder, det at det er en todeling av ansvaret. I dag har vi både statlige og kommunale fosterhjem med de forskjeller som det innebærer. Hvis kommunene får hele ansvaret for fosterhjemsarbeidet vil en blant annet få samme godtgjørelse til fosterhjemmene. I tillegg vil kommunene der det er behov for forsterket fosterhjem selv få avgjøre hva fosterhjemmene skal forsterkes med.

Hvis dagens situasjon rundt fosterhjemsarbeidet skal fortsette bør det gjøres en vurdering av refusjonsordningen knyttet til forsterkning av fosterhjem. Denne ordningen fremstår som unødig byråkratisk, og uhensiktsmessig. Det er dessuten usikkerhet knyttet til hvilke utgifter som kan tas med. Kommunene anser det som hensiktsmessig å selv kunne definere hvilke hjelpetiltak som må tas inn for å bistå et fosterhjem.

I tillegg må det tydeliggjøres hvem som har i oppgave å rekruttere fosterhjem. I dag rekrutterer både Bufetat og kommunene. Det bør også være samme godtgjøringssetninger til fosterhjem som rekrutteres fra Bufetat og fra kommunene (med unntak av statlige beredskapshjem).

Hvordan bør en ressursforskyvning fra Bufetat til kommunene skje:

Det bør legges opp til at kommunene har mulighet å trappe opp kompetansen i samme tempo som staten legger ned sine tilbud. Det bør legges opp til en god overlapping.

Det vil utløse større utfordringer for små kommuner, selv om det foreligger interkommunalt samarbeid. Det vil bli mer tidskrevende og ressurskrevende tilrettelegging for små kommuner da tiltak ikke finnes i kommunene Pt.

Forslag for å gjøre ressursforskyvningen lettere for kommunene kan være at staten oppretter prosjektstillinger for å koordinere kompetansebehov- og kunnskap.

Det er med dagens modell mye kompetanse og kunnskap som må overføres fra stat til kommunen. Denne kompetansen utløser en omfattende opplæring til kommunene, samt implementering av metoder. Når Bufetat trekker seg ut bør barneverntjenesten ha på plass kvalitet og volum på kompetanse og tiltak. Dette vil ta tid!

En av de største utfordringene vil være hvem som skal utføre jobben.

Noe som er viktig å påpeke er at en ting er å få kunnskapen om kartlegging/utredning, men hvem skal utøve tiltaket? Skal det være barnevernansatte vil det bli utfordrende da det er få ansatte i hver barneverntjeneste. Kommunene trenger flere fagfolk som kan bistå barneverntjenesten med å utføre jobben.

En løsning kan være å opprette *kompetanseteam*. Staten får ansvar for å etablere slike kompetanseteam i kommunene, evt. interkommunale team.

Dersom kommunene skal dekke kostnadene til de ulike tiltakene må det økte budsjettoverføringer til. Her vil det være formålstjenlig med bruk av øremerkede midler. Når det gjelder de ulike tiltakene som kommunene skal ha ansvaret for å tilby barna, bør kompetansehevingen skje på flere instanser i kommunen. Et eksempel her kan være

helsestasjonen. Det er viktig at det er kommunen som *helhet* som tilbyr disse tiltakene, ikke bare barneverntjenestene.

Pkt. 9 – Bedre faglig samhandling mellom stat og kommune:

Forslaget fra departementet om forskriftshjemmel for Bufetat til å kreve ytterligere utredninger kan føre til uheldig samhandling mellom stat og kommune.

Dette kan igjen føre til uheldige konsekvenser for barna, som i verste fall kan føre til at det ikke blir satt i verk riktige tiltak!

Videre vil kravet om ytterligere utredninger føre til at tiltakene blir forsinket.

Løsningen bør være at kommunene får overført tilstrekkelig kompetanse fra staten og blir gode nok blant annet i forhold til utredning av barnas behov. Ved en kvalitativ god utredning av barns behov vil en også igangsette riktige tiltak til riktig tid.

Det er viktigere å ha fokus på dette enn å innføre forskriftshjemmel som omhandler på hvilken måte staten skal kontrollere kommunene best mulig.

Dessuten framkommer det ikke av høringsnotatet hvilken ”rolle” forskriften skal ha. Skal Bufetat fatte *beslutninger* når de krever mer utredninger fra kommunene, eller skal det fattes *enkeltvedtak*?

Det er noen prinsipielle sider som er viktig å belyse med tanke på innføring av en forskriftshjemmel. Det kan umulig være heldig at et sidestillet organ, som Bufetat faktisk er i forhold til det kommunale barnevernet, skal gis fullmakt til å påføre kommunen ytterligere utredninger. Videre er det i dag Fylkesmannen som har kontrollfunksjon overfor det kommunale barnevernet, jfr. barnevernloven § 2-3 samt kommuneloven kap. 10A. Hvis også Bufetat skal ha deler av denne rollen, vil det prinsipielt oppstå noen problemstillinger som må avklares. Høringsnotatet belyser ikke dette, og vårt faglig fora mener at det er riktig at denne kontrollfunksjonen/oppgaven fortsatt tilligger Fylkesmannen.

Kommunene blir ikke gode på hele tiden å bli kontrollert. Barneverntjenesten er god når vi får gjort jobben vår til barnas beste. Det er viktig å inneha riktig kompetanse og nok ressurser til å gjøre jobben vår ute i feltet! Det er der det kommunale barnevernet gjør jobben, og det er der ressursene må inn.

Hvis det blir en styrking av det kommunale barnevernet vil mye av den kunnskapen som fagteamene innehar i dag kunne bli overført til kommunene. Kommunene vil da ikke ha behov for veiledning i enkeltsaker siden en sitter med kunnskapen og kompetansen selv.

Det er viktig å få fram Fylkesmannens veilednings- og opplysningsrolle i forhold til det kommunale barnevernet. Dette anses i dag som tilstrekkelig, og også for framtiden. Bufetat bør bli brukt til det de er gode på når det gjelder barn og ungdom, og kan bidra med dette overfor kommunene blant annet gjennom tilrettelegging av faglig oppdateringer, kurs etc.

Når det gjelder veiledning på saksbehandling/jus innehar den kommunale barneverntjenesten god kunnskap om dette. Dersom en ønsker veiledning på dette kontaktes Fylkesmannen, og ikke Bufetat.

I høringsnotatet er det foreslått at Fylkesmannen skal være klageinstans også for vedtak fattet av Bufetat. Dette er et forslag vårt faglige fora støtter. Vi ønsker en klageordning som det framkommer i høringsuttalelsen, og at det er Fylkesmannen som skal ivareta denne.

Når det gjelder kompetansesentrenes/andre fagmiljøers rolle i fagutviklingsarbeid er det viktig at det kommunale barnevernet blir invitert inn i disse miljøene. På den måten kan det kommunale barnevernet være en pådriver/bestiller av fagutvikling. Det kommunale barnevernet kjenner ”hvor skoen trykker”, og vil med sin nærhet til brukerne og de utfordringer som finnes i kommunene være gode bidragsyttere i fagutvikling på området.

Del 3 – styrket rettssikkerhet for barna i barnevernet

Pkt. 14 – Begrepsbruken i barnevernloven:

De begrepene som benyttes i dag i barnevernloven er begrep som er godt innarbeidet og integrert i tjenesten og i samfunnet. Vårt faglige fora ser ikke behov for å endre denne begrepsbruken. Vi har ikke fått tilbakemeldinger fra våre brukere (både barn og foreldre) om en ønsket endring av begrepsbruken.

Pkt. 15 – Hjelpetiltak for barn og barnefamilier

Dette er en riktig dreining innen barnevernet.

Andre kommunale tjenester kan ta de kompensierende tiltakene. Barneverntjenesten bør ha ansvaret kun for strukturerende tiltak.

Pkt. 16 – Regulering av institusjoner med behandlingshjem

Dette vil bli økonomisk kostbare tiltak. For Nord-Norge vil slike behandlingshjem med sin spesielle kompetanse bli spredt rundt om i hele landsdelen. Det vil føre til økte utgifter og belastninger for den enkelte barneverntjeneste. Den enkelte plassering krever god og hyppig oppfølging, og dette vil bli utfordrende dersom tiltaket er langt unna.

I tillegg vil det bli belastende for ungdommen som skal ha kontakt med sitt nettverk og sin familie. Med å bo langt hjemmefra vil hyppig kontakt kunne bli vanskelig å få til. I utgangspunktet er det lange avstander i vår landsdel, og med få behandlingshjem spredt rundt i landsdelen vil det kunne føre til at kontakten med familie/nettverk blir uthult. I dag kan nettverksavdelingen på de ulike institusjonene jobbe opp mot familie/nettverk ved tilbakeføring.

Med en slik ordning vil det bli kostbart og mindre gjennomførbart. Slik vi ser det vil det kunne bli ungdommene og familiene som må bære belastningen av en slik organisering.

Pkt. 17 – Barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring:

Vårt faglige fora er enig med departementet i at det er den kommunen som ungdommen oppholder seg i ved pågripelsen som bør være ansvarlig.

Dette er i samsvar med bvl. § 8-1 om oppholdskommunens ansvar, og er en godt innarbeidet lovhjemmel i tjenesten.

Med vennlig hilsen
på vegne av faglig fora for
Lyngen, Kåfjord, Storfjord og Balsfjord

Lillian Larsen
Barnevernleder i Lyngen kommune
Direkte innvalg: 40028518

Kopi til:

Kåfjord kommune, Barneverntjenesten	Postboks 74	9148	OLDERDALEN
Balsfjord kommune, Barneverntjenesten	Helsesenteret	9050	STORSTEINNES
Storfjord kommune, Barneverntjenesten	Hatteng	9046	OTEREN

Intern kopi:

Sølvi Gunn Jensen
Leif Egil Lintho